

RESTAURÁTORSKÁ DOKUMENTACE

Restaurátorský průzkum a záměr obnovy omítek spodní části fasády zámku Smečno

Leden 2023

Obsah:

I. Lokalizace památky:	2
II. Údaje o památce:.....	2
III. Údaje o akci:	2
IV. Popis památky	3
V. Restaurátorský průzkum	3
Charakteristika a rozsah průzkumu	3
Současný stav omítek.....	4
VI. Restaurátorský záměr.....	4
Koncepce zásahu.....	4
Technologický postup zásahu	4
Oprava a příprava zdiva	5
Obnova omítkového pláště	7
VII. Specifikace doporučených materiálů	7
VIII. Fotodokumentace	8

Počet stran: 21

Autor fotografií: MgA. Václav Štochl, Mgr. Eva Haškovcová

Zpracování dokumentace: MgA. Václav Štochl, Mgr. Eva Haškovcová

I. Lokalizace památky:

- 1. Obec:** Smečno
- 2. Část obce:** Smečno
- 3. Okres:** Kladno
- 4. Kraj:** Středočeský
- 5. Adresa:** Smečno čp. 1
- 6. Název objektu:** salla terrena v zámeckém parku
- 7. Rejstříkové číslo objektu:** 18157/2-595
- 8. Památkou od:** 3.5.1958
- 9. Název památky:** omítky severní fasády

II. Údaje o památce:

- 1. Autor:**
- 2. Datace:** stavba salla terreny v polovině 18. století¹

III. Údaje o akci:

- 1. Vlastník památky:** Středočeský kraj, Zborovská 81/11, Smíchov, 15000 Praha 5
- 2. Hospodaření se svěřeným majetkem kraje:** Domov Pod Lipami Smečno, poskytovatel sociálních služeb, č. p. 1, 27305 Smečno
- 3. Objednatel:** Projekt stav, spol. s r. o., Želivského 2227, 356 01, Sokolov
IČ: 49787942
- 4. Zhotovitel:** MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
povolení k restaurování MK ČR č. j. 12957/2005
Malá 133, 330 11 Třemošná
tel.: 721170173, e-mail: stochl@email.cz
IČ: 69932999, DIČ: CZ7706072308
- 5. Památkový dohled:** Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech

¹ Srov. Národní památkový ústav. *Památkový katalog. Zámek*.
<<https://www.pamatkovykatalog.cz/zamek-2346399>> [20.12.2022].

IV. Popis památky

„Areál zámku se nachází proti kostelu, při silnici Smečno-Kačice. Areál sestává z čtyřkřídleho patrového zámku kolem obdélného dvora, který je ze všech stran obehnaný příkopem. Po mostku přes příkop vede přístup k bráně. Před vchodem do zámku jsou umístěny dva obelisky. Areál pokračuje východním směrem od zámku parkem, který se směrem na sever rozšiřuje. Park je se zámkem spojen dvěma mosty přes příkop. Na západě areálu se nachází kovová brána, která je vsazena do dvou obelisků s pískovcovými sochami Pomony a Flory. Salla terrena se nachází S od brány se sochami Flory a Pomony. Socha Jana Nepomuckého je situována na západ od sally terreny. Sochy Samsona a Herkula jsou situovány Z od zámku. Areál je vymezen ohradní zdí s branou. Předmětem ochrany je zámek, park, salla terrena, socha Pomony, socha Flory, socha Samsona, socha Herkula, socha sv. Jana Nepomuckého, obelisk I, obelisk II, ohradní zeď s branou a k tomu náležející pozemky.“²

Barokní objekt salla terreny se nachází v severní části zámeckého parku. Objekt stojí v místě změny úrovně terénu, kdy jižní průčelí stavby je dvoupodlažní, od severu, kde je terén nižší, je pak přiznaná také stěna suterénu. Přístup do objektu ze severní strany umožňuje reprezentativní kamenné schodiště vedoucí do sálu v prvním podlaží. Od severovýchodního nároží dál k východu pak terénní zlom vyrovnává kamenná terasní zeď. K původnímu baroknímu objektu přiléhá od západu novodobá přístavba, zpracováním omítek navazující na původní objekt.

V. Restaurátorský průzkum

Charakteristika a rozsah průzkumu

Předmětem chystaného zásahu je sanace zavlhlčených omítek severní fasády v úrovni suterénu. Průzkum a záměr je zpracovaný jako podklad pro projekt opravy spodních partií fasády, soustředí se tedy jen na řešení dotčených omítek a s nimi souvisejícího podkladu. Související stavební úpravy nutné pro zpomalení další destrukce fasády vlhkostí bude řešit samotný projekt. Stav a opravu kamenného schodiště řeší samostatný průzkum a záměr.

² Národní památkový ústav. *Památkový katalog. Zámek*.
<<https://www.pamatkovykatalog.cz/zamek-2346399>> [20.12.2022].

Současný stav omítek

Spodní část severní fasády je opatřena sanační omítkou se žlutookrovým silikátovým nátěrem. Starší omítka nebyla v těchto místech při průzkumu nalezena.

Zvolený sanační systém, je založen na silně hydraulické omítce, která dlouhodobě odolávala vnitřní vlhkosti ve zdivu.

Vzhledem ke své tvrdosti a odolnosti proti povětrnostním vlivům je samotná omítka z velké část dochována i se silikátovým nátěrem. Omítka je zčásti pokrytá biologickým napadením. Spodní partie, vykazují odloučení omítkové kry od zdiva.

VI. Restaurátorský záměr

Koncepce zásahu

Sanační omítku ve spodní části fasády je nutné kompletně osnímat, zdivo očistit, opravit a nově omítnout. Pro co nejdelší trvanlivost zásahu a udržení přijatelného vzhledu fasády doporučujeme použít sanační omítku na bázi trasu, její povrch zapravit v souladu s horními partiemi fasády a opatřit prodyšným silikátovým nátěrem shodného odstínu.

Při průzkumu nebyly pod viditelným přechodem mezi sanační a vápennou omítkou nalezeny historické omítky.

Technologický postup zásahu

Sanační omítky ve spodní části fasády budou kompletně mechanicky osnímány. Spáry budou proškrábnuty na zdravou jádrovou maltu.

V průběhu snímání je vhodné postupovat pozorně, pokud by se během odstraňování novodobé omítky objevily v některých místech fragmenty historické omítky, je potřeba v tomto místě práce přerušit a historickou omítkou řešit samostatně na základě jejího aktuálního stavu. Takové nálezy jsou však nepravděpodobné.

Odhalené zdivo bude omyto tlakovou vodou. Tím budou ze spár zdiva vymyty nejen biokorozivní látky, ale také zvětralá zdící malta. **Hloubka zvětrání malty bude v každé části jiná, a tak je třeba tento ukazatel poruchy zdiva sledovat a zaznamenávat do grafického plánu.**

Zdivo je nutné důkladně prověřit a silně zasažené partie částečně i rozebrat. Ve spodních partiích a na silně zasažených místech je třeba zdivo opatřit biosanačními postříky.

Očištění a konsolidace zdiva je z hlediska celkového zásahu nejdůležitější etapou pro budoucí životnost omítkového pláště!

V rámci této etapy bude kromě grafického vyhodnocení stavu zdiva proveden plošný průzkum vlhkosti a salinity. Počet odběrů musí být takový, aby bylo možno provést základní rastr cca po pěti metrech ve dvou výškách (0,5 m a 2 m). Dále bude třeba vyhodnotit krizové oblasti a pokusit se odhalit lokální zdroje vlhkosti nebo zasolení. Důležité bude tyto poznatky navázat na průzkum základových konstrukcí, prostorami za zdí, terénem před zdí.

Na základě této komplexní analýzy lze navrhnout adekvátní lokální opravy zdiva a jeho případné sanace.

V rámci projekčního řešení je nezbytně nutné provést sanační opatření spojené s terénem příkopu a základového zdiva.

I přes tyto úpravy je ale třeba počítat s tím, že tyto zákroky nebudou zcela stoprocentní. Silně zvlhčené zdivo v kontaktu s terénem a hmotou horniny za zdí nikdy uspokojivě nevyschne a vždy bude kontaminováno vlhkostí, případně solemi.

Po odstranění omítek je pravděpodobné, že měření ukáže vlhké zdivo, kdy se díky tvrdé sanační omítky vlhkost ve zdivu držela a koncentrovala. Bude třeba nechat zdivo vyschnout. Z tohoto důvodu by bylo vhodné uvažovat nad pracemi v horizontu minimálně dvou let, kdy by v prvním roce došlo k otlučení omítek a sanaci zdiva a v dalším roce k provedení nových sanačních omítek.

Oprava a příprava zdiva

1. Otlučení

Celoplošné otlučení omítek bude poměrně náročnou etapou. Tvrdá omítka bude ve vyšších partiích klást poměrně značný odpor a je možné, že tím bude docházet i k částečné mechanické destrukci zdiva. Otlučení nesmí probíhat bez rozmyslu a citu pro danou situaci. Bude-li destrukce zdiva enormní, je třeba proces bourání přizpůsobit. Je-li třeba citlivějšího přístupu, lze využít částečné nařezání úhlovou bruskou (nadrážkování) a pak citlivější mechanické otlučení pneumatickými kladivy. U pneumatických kladiv používat spíše dláta než oškrty.

2. Vyškrábnutí spár a demontáž poškozeného zdiva

Po hrubém otlučení bude třeba spáry zdiva prověřit a rozhodnout o demontáži zdiva poškozeného degradací a průběhem otlučení, při kterém se nedá zcela vyloučit poškození cihelného zdiva.

3. Omytí a biosanace

Zdivo bude zbaveno prachu, degradované omítky a dalších nečistot pomocí tlakové vody. Po omytí a částečnému vyschnutí (technologická pauza alespoň 14-21 dní), bude proveden průzkum salinity a vlhkosti zdiva. Vrty budou v rastru 5 m od sebe a odběry budou prováděny ve dvou hloubkách – při povrchu a v hloubce 30 cm. Po vyhodnocení průzkumu bude upřesněn technologický postup sanace zdiva.

4. Konsolidace a biosanace cihelného zdiva a zdící malty – Primer Hydro SF a vápenný pačok

Zdivo bude opatřeno preventivní biosanací. Konsolidace zdiva a zdící malty bude provedena roztokem Primeru Hydro SF (1:3, fa. Remmers) a technikou vlhké do vlhkého aplikován řídký nátěr (pačok) naloženým vápenným hydrátem. Charakter nátěru musí být po vyschnutí mírně průsvitná vápenná lazura. Hustý nátěr, který bude vypraskávat je chybným postupem. Zdivo se před aplikací navlhčí. Pro aplikaci ale nesmí z povrchu stékat voda, ale povrch by měl nést stopy vlhkosti.

5. Dozdění poškozeného zdiva, klínování, prohazování zdící maltou hlubokých spár, plentování

Oprava zdiva může navázat na proces konsolidace, kdy vlhčení aplikovaného konsolidačního nátěru je žádoucí udržovat po několik dní vlhký. Lze předpokládat lokální prozdívání zdiva cihlou v tl. do 15 cm s kotvením. Některé části bude třeba plentovat kousky cihel, prohazovat na několikrát. Pro prohazování je vhodné použít do malty ostřívo (větší kamennou drť, alternativně liapor 4-8 mm). Tam, kde bude hluboko vymytá zdící malta a zdivo zachováno, bude provedeno prospárování nebo prohození spár. Pro zdění lze doporučit materiál na bázi trasu. Prozdívání s potřebou vyšší pevnosti (pevnost v tlaku 10 N/mm²) doporučuji NVL 300 (pevnost v tlaku 2,5 N/mm², zn. Tubag, fa. Sievert). K provádění plentování a prohazování lze použít maltu TKP (zn. Tubag, fa. Sievert).

6. Technologická pauza

Po provedení osnímání staré omítky a opravy zdiva je třeba provést měření vlhkosti a zvážit, zda je možné přistoupit k provedení omítkového pláště, anebo ponechat zdivo nějakou dobu neomítnuté, aby ztratilo přebytečnou vlhkost a bylo možno bez újmy aplikovat novou sanační omítku. Sanační omítky je sice navržena z trasových materiálů a pravděpodobně vlhké zdivo bude schopno kompenzovat, nicméně je třeba pro životnost sanačního systému udělat možné maximum.

Obnova omítkového pláště

Po provedených sanačních úpravách zdiva lze přistoupit k provedení nového omítkového pláště. Omítka bude provedena jako sanační na bázi vysoce hydraulického trasového vápna. Zdivo bude před zahájením prací navlhčeno a aplikován kontaktní špric, například TSP-VS (zn. Tubag, fa. Sievert). Na špric lze aplikovat jádrovou sanační trasvápennou omítku TSP (zn. Tubag, fa. Sievert). Omítku je potřeba po vyžrání a před aplikací sanačního štuky (TKFP, zn. Tubag, fa. Sievert) zdrsňit.

Při aplikaci omítek je třeba dodržovat zásady uvedené v technických listech výrobce.

VII. Specifikace doporučených materiálů

- *Primer Hydro SF (fa. Remers)*
- *Čerták – bílé vápno hašené (fa. Vápenka čertovy schody a.s.) – předem naložené do vody a odleželé*
- *NVL 300 – malta pro zdění (fa. Quick Mix)*
- *TKP trasvápenná jádrová omítka (fa. Tubag)*
- *TSP-VS trasový systémový přednástřík (fa. Sievert)*
- *TSP trasvápenná sanační vrchní omítka (fa. Tubag)*
- *TKFP trasvápenná jemná omítka (fa. Sievert)*

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

VIII. Fotodokumentace

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Jižní a východní fasáda salla terreny-pohled od jihovýchodu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Jižní fasáda původního objektu salla terreny-pohled od jihozápadu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Východní průčelí salla tereny, po pravé straně snímku je patrný záklop kamenné terasní zdi, vyrovnávající přechod rozdílných úrovní terénu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Pohled na salla terrenu od severovýchodu s kamennou terasní zdí, vyrovnávající zlom terénu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Severní fasáda s kamenným reprezentativním schodištěm do sálu v 1. NP

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Novodobá přístavba salla terreny-pohled od jihozápadu

Severní fasáda, pohled od jihozápadu-v popředí novodobá přístavba, v pozadí původní barokní část

Současný stav omítek spodní části severní fasády (původní část objektu)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (původní část objektu)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (původní část objektu)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (původní část objektu)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (původní část objektu)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (původní část objektu)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (původní část objektu)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (původní část objektu)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (novodobá přístavba)

Současný stav omítek spodní části severní fasády (novodobá přístavba)

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Současný stav omítek spodní části severní fasády (novodobá přístavba)